

ΑΤΤΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Συνδρομή ἐν Ἑλλάδι ἐτ. δρ. 10. Ἑξάμ. δρ. 5. — Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἐτ. φρ. χρ. 12. Ἑξάμ. φρ. 6. — Τιμὴ φύλλον α. 30. Ἐξωτερ. α. 50.

Ἐκδίδεται δις τοῦ μηνὸς τῇ 15 καὶ 30. — Γραφεῖον ἐν ὁδῷ Φιλελλήνων ἀριθ. 24.

ΑΘΗΝΑΙ 31 ΙΟΥΛΙΟΥ 1891

ΔΙΕΥΘΥΝΤΑΙ Ν. ΣΤΡΑΤΗΣΗΣ — Σ. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΕΤΟΣ Δ' — ΑΡ. 2

ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ

Ὁ Διάδοχος τοῦ Ρουμουνικοῦ θρόνου.

Ε. ΒΑΚΑΡΕΣΚΟΥ

Κυρία τῆς τιμῆς τῆς βασιλ. τῆς Ρουμανίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΙΜΕΝΟΝ: Τὸ γυφτόπουλο (διήγημα) ὑπὸ Μήτσου Χατζοπούλου. — Ἄλλη ἀντ' ἄλλης (δραμάτων δι' αἰθοῦσαν) ὑπὸ Ι. Πολέμη. — Ἡ ἀπάτη τοῦ Φαλλμερόνερ (ἀπόσπασμα) ὑπὸ Θ. Βενιζέλου. — Σταγόνες. — Δανάη (ποίημα) ὑπὸ Δ. Μάργαρη. — Συζητήσεις. — Φερδινάνδος. — Ἑλένη Βακαρέσκου. — Ἐκατονταετηρὶς Μότσαρτ. — Δημοσιεύματα — Γράμματα.

ΕΙΚΟΝΕΣ: Φερδινάνδος, διάδοχος τοῦ Ρουμουνικοῦ θρόνου. — Ε. Βακαρέσκου, κυρία τῆς τιμῆς τῆς Βασιλείας τῆς Ρουμανίας. — Ἐορταὶ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ θανάτου τοῦ Μότσαρτ: Ὁ Μότσαρτ εἰς ἡλικίαν 14 ἐτῶν. — Ἡ οἰκία ἐν ἣ ἐγεννήθη. — Ὁ Μότσαρτ εἰς ἡλικίαν 35 ἐτῶν. — Ὁ ἀνδριὰς τοῦ Μότσαρτ. — Τὸ δωμάτιον τοῦ Μότσαρτ μεταβληθὲν εἰς μουσεῖον. — Ἡ οἰκία ἐν ἣ συνέθεσε τὸν «Μαγικὸν ἀγλόν». — Ἡ οἰκία ἐν ἣ κατόικησεν ὁ Μότσαρτ κατὰ τὰ πλείστα ἔτη τῆς νεότητός του. — Καλλιτεχνία: Ρωμαίων παρθένων ἀνάθημα. — Ἑλληνικαὶ τοποθεσίαι: Δεκέλεια (ἡ ἐξοχικὴ ἐπαύλις τοῦ Βασιλέως).

ΤΟ ΓΥΦΤΟΠΟΥΛΟ

Διήγημα

Ὅτε πατέρα, οὔτε μάννα ἐγνώρισε ἄς αὐτὸν τὸν κόσμον. Πῶς ἦρθε, ἀπὸ ποῦ ἦρθε, κανεὶς δὲν τὸ ἤξευρε. Τ' ἄλλα τὰ γυφτόπουλα τὸ λέγανε κ' αὐτὸ ἀδερφὸ τους, ἢ ἄλλες ἢ γύφτισσες τὸ βύζαζαν γιὰ παιδί τους, οἱ ἄλλοι οἱ γύφτοι τὸ κλωτσοπατούσανε, καὶ τῶδεραν ξαγριωμένοι, σὺν ξεκλεφτώτανε κάθε τόσο ἀπὸ τ' ἀμόνι, γιὰ νὰ πᾶν νὰ παίξῃ τῆ μικρῆ φλογέρα του, ἐνῶ ἐκεῖνο ἐκυλούσε σωριασμένο ἔς τὰ ποδάρια τῶν κατατρομαγμένο, μὲ τὰ κλαμένα μεγάλα ζαφειρένια μάτια του, καρφωμένα μὲ πολὺ τρόμο ἔς τὴν ἄγρια μορφή τους, καὶ τοὺς παρακαλοῦσε μὲ ξεψυχισμένη φωνίτσα :

— Ἄσε με νὰ βαρῶ λίγο, πατεράκι μου!...

— Ἄλα κατέ!... ἄλα κατέ!... τὸ Θεό σου! τὴν Παναγιά σου!... ἔσκειζαν ἐκεῖνοι, καὶ τὸ ἔδεραν, τὸ ποδοκυλοῦσαν δίπλα ἔς τὸ ἀμόνι, κ' ἐψουσοῦσε ὀλημερίς τὰ φουσκωμένα ἄσκιά του, συμπῶντας τὴ φῶτιά, βουδὸ καὶ ἄλαλο ἀπὸ τ' ἀδιάκοπο ξερὸ κτύπο τῶν σφυριῶν. Γύρω του τ' ἄλλα γυφτόπουλα ἐπνδοῦσαν, ἐπνδοῦσαν, ἐχόρευαν, ἐφώναζαν, ἀνάκατα, μιθόγυμνα, λασπωμένα, μὲ κατάμαυρες θωρίες, ἐμπαιναν καθάλα ἔς τὰ ψωριασμένα γαϊδούρια τῶν, ἐχτυπῶντο, ἐγίνονταν μαλλιά κουδάρι, ἐδαροῦσαν τοὺς ζοιρνάδες τῶν, ἐκτυποῦσαν τὰ νταούλια, ἐδογαῖναν κ' ἐπωλοῦσαν ἔς τὸ χωριὸ περουσιτιές καὶ τσιμπίδες, μαζί μὲ τὲς μαννάδες τῶν, ποῦ ἔδειχναν τὴ μοῖρα τῶν λυγερῶν καὶ τῶν λεβέντηδων, ἐπήγαιναν μεσάνυχτα κ' ἐκλεφταν ἀπ' τὰ κοτέτσια τοῦ χωριοῦ ὄρνιθες, ἐπνδοῦσαν κρυφὰ ἔς τὰ μποστάνια, ἐμάζωναν κρυφὰ ἔς τὰ λιοστάσια τὲς πεσμένες ἐλλές, ἐμπαιναν ἔς τ' ἀμπέλια γιὰ σταφύλια, ἔτρεχαν νὰ κυνηγήσουν σκατζοχέρους, ἐπήγαιναν ἔς τὸ ποτάμι νὰ κόψουν καλάμια γιὰ καλάθια, ἦτανε ἐλεύθερα νὰ κάνουν ὅ, τ' ἤθελαν, μονάχα αὐτὸ τὸ δυστυχημένο ἐψουσοῦσε πάντα τ' ἀμόνι, χεῖμῶνα κακαῖρι κ' ἐρχονταν ἀπὸ πίσω τ' ἀδέρφια του καὶ τὸ καθαλλίκευαν, τῶδεραν ὄλοι, ὄλοι τους, ἀπὸ τὸ μικρότερό τους τὸ μωρό, ὡς τὸν μονόμματο τὸ γέρω - Δαίμονα, τὸ γέροντότερό τους αὐτόν, ποῦ ὄλο κᾶτι κ' ἐκρυφομουρμούριζε ἔς τοὺς ἄλλους γι' αὐτό, ὅταν ἐκάρθονε κατεπάνω του — Θεέ μου! — τὴν τρομερῆ του ματιά, μὲ τὸ μοναχό του, τὸ ὀλοστρόγγυλο μάτι, ποῦ ἐλαμποκοποῦσε σὺν ἀναμμένο κάρβουνο ἔς τὸ πλάι τοῦ σακατεμένου ἀδερφιοῦ του, μέσα ἔς τὴν καταμαυρισμένη ὄψι του, ἔς τὴν καταζαρωμένη κεφαλὴ του, κολλημένη χωρὶς λαῖμό ἀπάνω ἔς τὸ καμπουριασμένο κορμί του, ποῦ ἐστηριζώτανε σὲ δύο ξεροκαλαμένα ποδάρια, κατάμαυρα, τριχωτά, ὀλόγυμνα.

Μονάχα τὸ βράδυ σὺν ἐσκόλαγαν ἀπ' τὴ δουλειὰ κ' ἐπήγαιναν ἔς τὴν ταβέρνα τοῦ χωριοῦ νὰ μεθύσουν μαζί ὄλοι, ἄντρες, γυναῖκες καὶ παιδιά, ἐξέφευγε, ἀγά-

μι ἀγάλια ἀπὸ τὴν συντροφιά τους, ἐπαιρνε κρυφὰ ἓνα κομμάτι ξερὸ ψωμί καὶ μὲ τὴ μικρὴ καλαμένα φλογέρα του ἀποκάτω ἀπ' τὸ καταερωμένο πουκαμισάκι του, ἐπήγαινε περὰ ἔς τὸν ψηλὸ βράχο τῆς ἀμμουδιάς, ἐκεῖ ποῦ ἐρχότανε κ' ἐσοῦσε ἔς τὴ μαλακὴ τῆς στρώσι ἀφρισμένη ἢ θάλασσα. Ἐνιψτε τότε τὰ χερᾶκια του ἐκεῖ ἔς τὰ κύματα, τὰ μαυρισμένα χερᾶκια του, ποῦ μόνον ἢ δικὴ τῶν μαυρίλα ξεχώριζεν ἀπ' ὄλο τὸ κατάλευκο κορμί του, ἐπλενε τὸ ἀχνὸ προσωπάκι του, ἐργιχνε ὠμορφα, ὠμορφα ὀπίσω τὰ μακρὰ σγουροξανθα μαλλᾶκια του, καὶ μὲ καρφωμένα τὰ μεγάλα μάτια του κάτω πρὸς τὸν ἥλιο ποῦ ἐδοτουῖσε κατακόκκινος, φλογισμένος, μεγαλόδισκος μέσα στὴ θάλασσα, ἐρροκάνιζε τὸ ψωμάκι του γρήγορα, γρήγορα, καὶ ὕστερα ριχνοντας ὀλόγυρα του δειλιασμένες ματιές, μήπως τὸ παραμόνεθε κάνα σκληρὸ ἀδέρφι του, κάνας ἄγριος γύφτος, ἐξετῦπνε μὲ τρεμουλιασμένα χέρια, μὲ πολλὰ λακτάρια τὴ μικρῆ φλογέρα του ἀπὸ τὸ λερὸ πουκαμισάκι του. Καὶ σὺν δὲν ἐξάνοιγεν ὀλόγυρά του ἄλλον ἀπὸ τὲς ἀνοικτὲς φτερούγες ποῦ ἄπλωναν ἔς τὸ βράχο οἱ λευκοὶ γάβροι τῆς θάλασσας, καὶ σὺν δὲν ἄκουγε καμμί ἀνθρώπινη λαλιά, κανένα ἀντίλαλο ζωῆς, παρὰ τὴ βοή τοῦ ἔκαναν τὰ ἀφρισμένα κύματα, ποῦ ἐφερνε τὸ μαῖστράλλι περὰ ἀπὸ τὸ νησί, ἔς τὰ πόδια τοῦ βράχου, ἐκολλοῦσε εὐτυχημένο τὰ μικρὰ τριανταφυλλένια χεῖλάκια του ἔς τὸ μικρὸ του καλάμι, καὶ ἐγέμιζε ὀλόγυρα, περὰ περὰ τὸν ἄερα ἀπὸ τὰ χωρῶπα λαλήματα τῆς φλογέρας του, πολλὰ ὦρα γυρμένο ἐκεῖ ἔς τὴν κορυφή τοῦ θαλασσοδαρμένου βράχου, ριγμένο ὄλο σὲ μιὰ ἀκατανόητη χαρὰ, ποῦ ἐθαρροῦσε, πῶς ἐπλεε ὄλη μέσα ἔς τὰ οὐρανοδαμμένα μάτια του, καὶ ἐξαστοχοῦσε τότε ὄλα, ἐκεῖ τὰ βᾶσανα τῆς πικραμένης ζωῆς του, ὄλα τὰ κτυπήματα καὶ τὴν καταφρόνει τῶν τυράννων του. Καὶ σὺν ἀποκῶτανε ὁ ἥλιος περὰ μακρὰ πρὸς τὸ νησί, καὶ σὺν ἐτρεμόσθωναν ὄλα ἓνα, ἓνα τὰ ἀτίμπα χρώματα τῆς δύσης, κ' ἐσκορπιζώτανε γύρω τὸ πρωτοσκοτίδιο τῆς νύκτας ἔς τὴ γῆ, καὶ ἀναδρῦζανε φωτεινά, τῶρα ὕστερα ἀπὸ τᾶλλο, τ' ἀστεράκια ψηλά στὸν οὐρανὸ, ξανάκρυβε πάλι, λυπημένο, τὴ φλογέρα του ἔς τὸ πουκαμισάκι του, ἐρροδολοῦσε ἀγάμι ἀγάλια κάτω ἀπὸ τὸ βράχο, κ' ἐφευγε γρήγορα πρὸς τὲς καλύδες τῶν συντρόφων του, καμωμένες μὲ λίγα παληκοκυρέλια ἔς τὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ, μὲ γυρισμένο κέφαλι πάντα πρὸς τὴν κοκκινοδαμμένη κορυφή τοῦ βράχου, ἐκεῖ ψηλά ποῦ ἐνοιωθε τόση εὐτυχία σιμά του, μ' ἓνα στεναγμὸ ἔς τὰ χεῖλα, μ' ἓνα διάφανο δάκρυ λησμονημένο ἔς τ' ἄσφαρο μάγουλό του. Κι' ὅταν ἐτύχαινε νὰ γυρίσουν προτιτέρα του μεθυμένοι στυλιάρη γύφτοι, καὶ γύφτισσες, καὶ γυφτόπουλα, τοῦ ἐρριχνωνταν ὄλοι μὲ κλωτσιές, μὲ ξύλα, μὲ πέτρες, μὲ

λιθάρια, μὲ τὲς βαριές, καὶ τῶδεραν, φωνάζοντας ὄλοι μαζί, ἄγρια, ξαμανωμένα :

— Ἄλα κατέ! ἄλα κατέ! πούσουνα μωρὸ ἀσκόπλασμα!... τὸ Θεό σου! τὴν Παναγιά σου! νά!... νά!...

Ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ ξύλο λίγο — λίγο εἶχε καταντήσῃ ἓνα σκέλεθρο. Ἐφαινώτανε μέσα ἔς τὴ θλιθερῆ ἐκείνη ζωὴ του, σὺν ξένης χώρας φτωχικοῦ λουλοῦδι, ἀνθισμένο μέσα σὲ πυκνὰ ἀγκάθια, κυττάζοντας θλιθερὰ τὸν οὐρανὸ μὲ τὴ κίγη ζωὴ που ἀπέμεινε μέσα ἔς τὰ ζαφειρένια μάτια του. Ἐδύωνε σὺν ἀχνὸ κεράκι ἀναμμένο ἐμπρὸς ἔς ἀραχνιασμένο εἰκόνισμα ἐρημοκκασιοῦ. Κι' ἔς ὄλα τὰ πικρὰ του βᾶσανα, ἔς ὄλη τὴ βασανισμένη αὐτὴ ζωὴ, ποῦ τὸ ἐξέερασε ποῖος ξέρει ποῖα κακὴ ἀνθρώπινη κόλασι, ἐσκυθε καθημέρα τὴν ἀχνὴ κεφαλὴ του ἔς τὰ στήθη του, καὶ ἦσυχο, βουδὸ, μ' ἓνα δάκρυ ἔς τὰ μάτια, ἐψουσοῦσε, ἐψουσοῦσε πάντα τ' ἀμόνι, παράδερνε δίπλα ἔς τὸ σφυροκτύπημα τῶν γύφτων, ἔκαιε τὰ μικρὰ ποδοράκια του ἔς τὲς σπῆθες ποῦ ἐσκορποῦσε τὸ ψυερὸ γύρω του, καὶ πρόσμενε πάντα μὲ φλογερὸ καρδιοκτύπι, τὸ βραδυὸ πέσιμο τοῦ ἥλιου, σφίγγοντας ἀνυπόμονα τὴ φλογέρα του ἀποκάτω ἀπὸ τὸ πουκαμισάκι του, ν' ἀναιθῆ ἔς τὴν κορυφή τ' ἀγαπημένου του βράχου, καὶ νὰ χύσῃ ὄλη τὴν πίκρα τῆς καρδοῦλας του μέσα ἔς τὸ φτωχικὸ καλάμι του...

Ὁ χεῖμῶνας ἦρθε βαρὺς ἔς τὸ χωριὸ ψηλὰ ἀπὸ τὲς στέγες τῶν σπητιῶν λευκοί, πυκνοὶ κελνοὶ ἀπλόωνταν ἔς τὸ συγνεφιασμένο οὐρανὸ κάτω ἔς τὴ γῆ ἐρημιά, νεκρωμάρα μεγάλη: κάπου, κάπου μοναχὰ ξεμύτιζε κάνας χωριανὸς κουκουλωμένος ἔς τὴν κάπα του. Ἢ μέρες ἐκυλοῦσανε θλιθερῆς ἢ μιὰ κατόπι τῆς ἄλλης, ὁ ἥλιος εἶχε χαθῆ ψηλά ἔς τὰ σύγνεφά του, τὸ νησί τὸ πλάκονε πάχνη κί' ἀντάρα βαθείά, καὶ ὁ βορριάς ἐσάρωνε τὰ ξερὰ φύλλα τῶν δένδρων. Ἐρημιά καὶ νεκρωμάρα! Τὲς νύχτες, τὲς ἀτέλειωτες νύχτες, ἢ σιγαλὴ κ' ἀφροστεφανωμένη θάλασσα, τότε ἐμούγκριζε μὲ τὰ ξαγριωμένα κύματά της, ἓνα φοβερὸ βογκητὸ ἔς τ' ἀκρογιάλι. Τὸ μικρὸ γυφτόπουλο, στριμωμένο μαζί μὲ τ' ἄλλα ἀδέρφια του μέσα ἔς τὲς κούρελιασμένες καλύδες, τριγύρω ἔς τὴ θεορατὴ φωτιά, ποῦ ἔτριζαν λαμποκοπώντας τὰ χοντὰ κούτσουρα τοῦ λόγκου, ἐτρεμε σὺν φυλλοκάλαμο, ἐκεῖ σὲ μιὰν ἄκρη, μαζόνοντας γύρω ἔς τὸ μικρὸ κορμάκι του τὸ μοναχό του πουκαμισάκι. Ὁ γέρω - Δαίμονας σκεπασμένος μ' ἓνα κουρελιασμένο στρατιωτικὸ μανδύα, ποῦ τὸν εἶχε κλέψῃ ἀπὸ ἓνα χωροφύλακα τοῦ χωριοῦ, ἐφαινώτανε κοντὰ ἔς τὴ φωτιά, κ' ἐμουρμούριζε βραχνά, βραχνά τὰ παραμύθια του, καὶ τὸν ἄκουγαν τριγύρω ὄλοι βουβοὶ, ἐνῶ ἢ ἥλιοκαμένη μαύρη ὄψι τους, καὶ τὰ ξεγυμνωμένα κορμιά τους ἐλαμποκοποῦσαν ἔς τὴν ἀναλαμπὴ τῆς φωτιᾶς...

Καμμιὰ φορὰ σὺν ἐρριχνε ὁ ἥλιος καμ-

μιὰ κρυφή του ἀκτίνα ψηλά ἀπὸ τὰ σύ-
γνεφα, ποῦ τὸν ἐπνιγαν φουσκωμένα τρι-
γύρφ, κ' ἐγελοῦσε λιγάκι ὁ σκοτεινιασμέ-
νος τόπος τοῦ χωριοῦ, κ' οἱ γύφτοι ἐφεύ-
γανε πέρα στὸ λόγγο μὲ τὰ ψηλά παλού-
κια τῶν νὰ βαρέσουν σκαντζουχέρους, ἐ-
τρεχε κάτω στὸ βράχο του τρεμουλιασμέ-
νο, καταμαυρογαλαζωμένο ὄλο, κ' ἀνα-
δαίνοντας ἔς τὴν κορυφή ξεσπούσε τόρα
λυπητερά, λυπητερά τὸ πικρὸ παράπο-
νό του σὲ πικροὺς σκοποὺς τῆς φλογέρας
του. Ἄπ' ὄλο τὸ κορμάκι του δὲν ἀπό-
μεινε πειὰ παρὰ μιὰ θλιθερὴ σκιά· εἶχε
γίνῃ πετσί καὶ κόκκαλα. Καὶ σὺν τῷ δερ-
ναν, ἀπὸ τὴν πολλὴ ξασθένησί του, ἐπο-
νοῦσε, ἐπονοῦσε πολὺ, πολὺ τόρα, κ' ἐ-
φώναζε χωρὶς νὰ ξεφωνίζῃ τόσο, μὲ μιὰ
σιγαλινὴ φωνίτσα, ποῦ ἔκλειε μέσα τῆς
βαθύτατο πόνου, ποῦ ξέσχιζε κατάκαρδα
τὸν ἄνθρωπο. Τὰ μεγάλα ὠραῖα μάτια του
εἶχαν χαθῆ βαθειά, βαθειά, καταπονεμένα
μέσα ἔς τὰ βλέφαρά των, καὶ ἡ ματιά τους
ἐπεφτε ὀλόγυρα, ψηλά πρὸς τὸ μαυρον-
τυμένον οὐρανὸ, μ' ἐλπίδα βοήθειας, ζη-
τῶντας τοῦ κάκου ἀπ' ἐκεῖ ψηλά. Κι' αὐ-
τοὶ οἱ παληογύφτοι, οἱ τύραννοί του, τῶ-
χαν γιὰ θάμμα πως ἐζοῦσε ἀκόμα ἓνα
κορμὶ ἐκεῖ, ἓνα ἀψκόπλασμα, ποῦ τοὺς
ἐτραγε χαράμι τὸ ψωμί, καὶ ξεσπούσανε
τὴν ὀργὴν τους τὴν ἄγρια, συχνότερα τόρα
ἔς τὸ ἄσαρκο κορμάκι του.

— Ἄ λ α κ α τ έ ! ἄ λ α κ α τ έ ! φλογέρα
βαρῆς ἀκόμα, ἀρὲ διάτανε!... τὸ Θεό σου!..
τὴν Παναγιά σου!... νά!

Μια νυχτιά, μεγάλη χειμωνιά εἶχε πλα-
κώσῃ τὸ χωριό. Ἐχιόνιζε, ἐχιόνιζε ὅλη
τὴ νύκτα, καὶ τὸ χιόνι ἐπῆγαινε μὲ τὴν
πῆχην στὸ χῶμα. Τοὺς γύφτους τοὺς εἶχε
θερίσῃ βαθειά κατακόκκαλα ἔς τὸ μεδοῦλι
τὸ κρῖο, καὶ πρὶν νὰ φέξῃ ἀκόμα ἐφύ-
γανε σὺν τρελλοί, μὲ φορτωμένα τὰ γαι-
δοῦρια τους, κουκουλωμένοι ὅλοι μ' ἓνα
παληοχέραμο. Κατέβηκαν κάτω πρὸς τὴ
χώρα ὅπουχε πειὸ πολὺ ἀπόγειο· μονάχα
τὸ μικρὸ γυφτόπουλο ἔλειπε ἀπὸ τ' ἀσκέ-
ρι τους. Ὁ γέρω - Δαίμονας τὴν ὥρα ποῦ
ἐφόρτονε ρίχνοντας ἀπὸ δυό, δυὸ μέσα
ἔς τὰ καλάθια τὸ σκυλολόγι του, τ' ἀνα-
ζήτησε καὶ τῶκράξε κἄνα δυὸ φορὲς μὲ
τὴ βραχνὴ φωνή του, καὶ μὴν ἀκούοντας
φωνὴν τριγύρφ του, βλαστήμησε καμπόσο,
κ' ἐκαβαλλίκεψε ὕστερα μὲ τρεμουλιασμέ-
να ποδάρια στὸ γαῖδοῦρι του, βλαστημῶν-
τας ἀκόμα :

— Ἄ λ α κ α τ έ ! ἄ λ α κ α τ έ ! τ' ἀψ-
κόπλασμα τοῦ διαόλου!

Τὸ πρῶτὸ τὰ χωριατόπουλα ποῦ ἐπερ-
νοῦσαν ἀπὸ τὰ γύφτικα, πηγαίνοντας ἔς τὸ
σχολεῖο τους, ἐστάθηκαν πολλὴ ὥρα ἐκεῖ,
τριγυρίζοντας ἓνα μικρὸν ὄχθο, καὶ κυ-
τίζοντας τρομασμένα, μὲ τ' αὐτιά τους
χωμένα ἔς τὲς σκουφίαις των, μὲ τὰ χέρια

τους βαλμένα μέσα ἔς τὲς μικρὰς καπότες
των, μὲ τοὺς πανένιους ἐνδοκίους των κρε-
μασμένους ἔς τὸ πλεῖον των.

Τὸ μικρὸ γυφτόπουλο εἶχε πεθάνῃ!...
Ἦτανε ξάπλα ἐκεῖ καταγαλαζωμένο, ξυ-
λιασμένο, μὲ τὰ μικρὰ χεράκια του σταυ-
ρωμένα ἔς τὸ γυμνὸ καταμελανιασμένο στῆ-
θος του. Γύρφ του ἡ ἐξοχή ὅλη, τὸ χωριὸ
ὀλόκληρο μὲ τὰ γυμνὰ δένδρα του, ὁ
κάμπος, ὁ λόγκος, τὰ βουνά, ελαμποκο-
ποῦσαν. ἐγελοῦσαν ὅλα, λευκά, κάτασπρα.
Κ' ἡ θάλασσα ἐγελοῦσε κι' αὐτὴ φιλιων-
τας ἡμερομένη κάτω μὲ τὰ κυματάκια
τῆς τὸ βράχο περιλουσμένο ἀπὸ τὸ φῶς
τοῦ χειμωνιάτικου ἡλίου, ποῦ ἀστράφτε
ψηλά ἔς τὸ γελαστό, στὸν ξάστερο οὐρα-
νὸ... Γύρφ, γύρφ τὸ μικρὸ κορμάκι
του, τὸ χιόνι τῆς νύκτας τὸ τύλιγε νε-
κρικά, νεκρικά, σὺν κρῖο σάβανο, καὶ τα
ζαφειρένια ἀνοικτὰ μάτια του, ἐλεγε
πὼς εἶχαν ζωὴ ἀκόμα μέσα τους, γυρισ-
μένα κάτω πρὸς τὸ θαλασσοδαρμένο βρά-
χο... Κανεῖς, κανεῖς, τίποτε, τίποτε, δὲν
ἐπονοῦσε γιὰ τὸ φτωχὸ παιδάκι, ποῦ κι'
αὐτοὶ οἱ τύραννοί του τῶχαν ἀφήσῃ ἐκεῖ
παραρριγμένο· μονάχα μιὰ μικρὴ καλα-
μῆνια φλογέρα, ριγμένη ἐκεῖ ἔς τὸ πλάι
του, σαδανωμένη μὲ χιόνι κι' αὐτὴ, εἶχε
συντριφτῆ σὲ δυὸ κομμάτια!...

ΜΗΤΣΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΛΛΗ ΑΝΤΙ ΑΛΛΗΣ

ΔΡΑΜΑΤΙΟΝ ΔΙ' ΑΙΘΟΥΣΑΝ

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΜΑΡΙΑ, γέρα — ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΕΛΕΝΗ — ΥΠΗΡΕΤΡΙΑ

Ἡ σκηνὴ ἐν Ἀθῆναις — ἐποχὴ σύγχρονος.

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ

Αἴθουσα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Μαρίας. Εἰς τὸ βάθος
ἀνάκλιτρον, πρὸ αὐτοῦ μικρὰ στρογγύλη τράπεζα
καὶ ἐπ' αὐτῆς λάμπα ἀνημμένη· δεξιᾷ καὶ ἀριστε-
ρᾷ ἐδῶλια, ἐπὶ τοῦ τοίχου μέγα κάτοπτρον, εἰκό-
νες, κεντήματα. Εἰς τὸ βάθος παρὰ τὸ ἀνάκλιτρον
θύρα καὶ δεξιᾷ ἑτέρα. Ἡ Μαρία κάθηται ἐπὶ τοῦ
ἀνακλίντρον μὲ ἀνοικτὸν βιβλίον ἀνά χεῖρας· ἔξω-
θεν τῆς σκηνῆς διέρχεται μουσικὴ συμφωνία μὲ μαν-
δολῖνα καὶ κιθάρας· ἡ συμφωνία παύσεται· ἡ Μα-
ρία σκέπτεται πρὸς στιγμὴν, εἶτα βίπτει τὸ βιβλίον
ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον.

Μαρία. Καὶ ὁμως δὲν εἶνε εὐτυχεῖς
αὐτοὶ (μετὰ τινα σιγὴν). Μπᾶ! καὶ δι-
ατί ὄχι; ἐπειδὴ φαντάζομαι τὴν εὐ-
τυχίαν διαφορετικὰ, πρέπει ὅλος ὁ κό-
σμος νὰ σκέπτεται ὅπως σκέπτομαι ἐγώ;
αὐτὸ ὀνομάζεται ἐγωῖσμός. Ἄλλως τε ἡ
εὐτυχία δὲν εἶνε ἀπόλυτος. (μετὰ τινα σκέ-
ψιν) Ἄλλὰ καὶ τί εἶνε ἡ εὐτυχία;... Τὰ
πλούτη;... ἐγνώρισα πλουσίους, οἱ ὅποιοι
θὰ ἔδιδον ὅλην τὴν περιουσίαν των διὰ
ν' ἀγοράσουν τὴν εὐτυχίαν... Ἡ δόξα; ..
συνειθίζεται τόσον γρήγορα!... Ὁ ἔρωσ;...

ἀκολουθεῖται ἀπὸ τόσους πόθους, οἱ ὀ-
ποῖοι, ὅταν ἐκπληροῦνται, ἐπιφέρουν τὸν
κόρον. Καὶ ὁμως οἱ πόθοι εἶνε ἀνεξάν-
τλητοι· ὁ ἓνας γεννᾷ τὸν ἄλλον καὶ οὐ-
τως ἡ εὐτυχία εἰς τὸν ἔρωτα εἶνε διορ-
κεστέρα. (μετὰ τινα σιγὴν) Ἄν ἦρχετο ὁ Στέ-
φανος ἀπόψε; καθόλου ἀπίθανον· ἔχει
τρεις ἡμέρας νὰ ἔλθῃ καί... (μετὰ τινα σι-
γῇ). Τί περιεργος χαρακτήρ! νὰ μ' ἀγα-
πῆ δύο ὀλόκληρα ἔτη, νὰ μὲ βλέπῃ σχε-
δὸν καθ' ἡμέραν καὶ ὁμως νὰ μὴ τολμῆ
νὰ μοῦ εἴπῃ τίποτε. Διόλου παράξενον
νὰ μὴ ἔχῃ ἀκόμη ἐννοήσει πὼς τὸν ἀγα-
πῶ κ' ἐγώ. (μετὰ τινα σιγὴν) Τὸν ἀγαπῶ;
δὲν εἰξεύρω· ἐρχονται στιγμαὶ ποῦ νομί-
ζω πὼς ἀπατώμαι, καὶ ἐρχονται πάλιν
στιγμαὶ ποῦ θὰ ἔδιδον δὲν εἰξεύρω τί, μόν-
ον καὶ μόνον διὰ νὰ τὸν ἴδω. Μοῦ ἀρέ-
σει ἡ μελαγχολία του, ἡ σιωπὴ του· ἔχει
κάτι σκέψεις ἀλλοκότους, φαντάζεται τὸν
κόσμον διαφορετικὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ
ζῆ ὅπως ὄνειρεύεται. (μετὰ τινα σιγὴν) Ἄλ-
λα μήπως κ' ἐγὼ δὲν ζῶ ὅπως ὄνειρεύο-
μαι; (σκέπτεται ἐπὶ τινας στιγμάς, εἶτα λαμβάνει
καὶ πάλιν τὸ βιβλίον τῆς καὶ ἀναγινώσκει. Εἰσερ-
χεται ἡ ὑπηρετρία).

Υπηρετρία. Ὁ κύριος Στέφανος.

Μαρία. (ταραχθεῖσα) Ἄς ἔλθῃ. (ἡ ὑπηρε-
τρια ἐξέρχεται) Εἶχον τόσον πεποίθησιν
πὼς θὰ ἦρχετο! τὰ προαισθήματά μου
δὲν μ' ἐγέλασαν ποτέ.

ΣΚΗΝΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Εἰσερχεται ὁ Στέφανος μελαγχολικός, μὲ τὸν
πτῶλον ἀνά χεῖρας.

Στέφανος. (ὕποκλιων) Κυρία Μαρία...
Μαρία. Καλὴ ὄσπερα σὰς, κύριε Στέ-
φανε· ἔχω τρεῖς ἡμέρας νὰ σὰς ἴδω, μ' ἐ-
λυσμονήσατε;

Στέφανος. Εἶχα τόσας ἐργασίας! Νὰ
τρέχῃ κανεῖς ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως τὸ βράδυ...

Μαρία. Καθῆσατε σὰς παρακαλῶ...
ἀφοῦ μάλιστα τρέχετε ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως
τὸ βράδυ.

Στέφανος. Ἐμάνθανα ὁμως ὅτι ἦσθε
καλά.

Μαρία. Ἀπὸ τὰς ἐφημερίδας;

Στέφανος. Ἀπὸ τὴν κυρίαν Ἐλένην.

Μαρία. (γελάσασα) Τὸ ἴδιον κάμνει... Ἐ-
δλέπετε λοιπὸν συχνὰ τὴν κυρίαν Ἐ-
λένην;

Στέφανος. Τὴν εἶδα χθὲς· σὰς εἶχε
ἴδει, μοῦ εἶπε, τὴν πρωτεριάην.

Μαρία. Ναι, ἦτο προχθὲς τὸ βράδυ
ἐδῶ. Δὲν σὰς ἀνήγγειλε τοὺς ἀρραβῶνας
τῆς;

Στέφανος. (μελαγχολικῶς) Ὅχι.

Μαρία. Ὅχι; πὼς τῶπαθε. Δὲν θὰ ἐ-
χουν, φαίνεται, τελειώσει ὀριστικῶς.

Στέφανος. Τὸ ἔμαθα ὁμως.

Μαρία. Ἀπὸ κάμμιν φιλῶν τῆς, δὲν
ἀμφιβάλλω. Ἡ Ἐλένη ἔχει τὸ προτέρημα
νὰ μὴ κρύπτῃ τίποτε. Τὸ θεωρεῖτε προ-
τέρημα αὐτὸ; (ὁ Στέφανος σιωπῆ στενοχωρη-

μένως). Ἐχετε δίκαιον· ἀπόψε ἤρχισα τὴν κακογλωσσία. Λοιπὸν δὲν σὰς εἶπε τίποτε;

Στέφανος. Ὅχι· ἔμαθα ὁμῶς κ' ἐγὼ ὅτι εἶνε ἀκόμη ὑπὸ σκέψιν καὶ ὅτι γίνε-ται μεγάλη συζήτησις περὶ τῆς προικός.

Μαρία. Εἰξεύρετε, βλέπω, περισσότε-ρα ἀπὸ μένα. Ἄλλ' ἄς εἶνε, ἄς ἀλλάξω-μεν ὁμιλίαν· εἶπέτε μου πρῶτον τὰ νέα σας.

Στέφανος. Τὰ νέα μου.. σὰς τὰ εἶπον.

Μαρία. Τί, οἱ ἀρραβῶνες τῆς Ἑλέ-νης; αὐτοὺς τοὺς ἐγνώριζον ἀπὸ προ-χθές. (ὁ Στέφανος σιωπᾷ) Ἀπόψε δὲν σὰς ἐν-νοῶ· εἶσθε χλωμός, μήπως ὑποφέρετε;

Στέφανος. Θὰ εἶνε ἴσως ἀπὸ τὴν ἀγρυπνίαν· δὲν ἐκοιμήθηκα ὅλην τὴν νύκτα χθές.

Μαρία. Ποῦ ἦσθε; εἰς κανένα χορόν;

Στέφανος. Κάθε ἄλλο· ἤμην εἰς τὸ κρεβδάτι μου ἀπὸ τὰς δέκα.

Μαρία. Τί εἶχετε λοιπὸν;

Στέφανος. Δὲν εἰμποροῦσα νὰ κοι-μηθῶ.

Μαρία. Θὰ εἶχετε βεβαίως κάποιον λόγον διὰ νὰ μὴ εἰμπορεῖτε νὰ κοιμη-θῆτε.

Στέφανος. Ὑποθέτω.

Μαρία. Δὲν εἶσθε βέβαιος; Καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μάθω αὐτὸν τὸν κάποιον λόγον; (ὁ Στέφανος λαμβάνει τὸ βιβλίον καὶ προσ-ποιεῖται ὅτι ἀναγινώσκει. Ἡ Μαρία, κατ' ἰδίαν) Ἄν εἰξευρε πῶς κ' ἐγὼ ἀγρυπνοῦσα χθές τὴν νύκτα! (τῷ Στεφάνῳ) Δὲν θὰ μοῦ εἶπη-τε ἐπὶ τέλους τὴν αἰτίαν τῆς ἀγρυπνίας σας;

Στέφανος. Κυρία Μαρία, δὲν εἰξεύ-ρετε πόσον εἶμαι δυστυχής!

Μαρία. (μετ' ἀπορίας) Δυστυχής;

Στέφανος. Μὴ γελάτε, κυρία Μαρία.

Μαρία. Δὲν γελῶ καθόλου· δὲν βλέπω ὁμῶς διατί εἶσθε δυστυχής.

Στέφανος. Δὲν ἐνοήσατε ἀπὸ τόσον καιρὸν ὅτι ἔχω κάτι τι, τὸ ὅποιον κρύ-πτω ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον; ἓνα ὄνει-ρον, μίαν ἐλπίδα, ἓνα σκοπὸν εἰς τὸν βίον μου;

Μαρία. Ἐνα σκοπὸν εἰς τὸν βίον σας; πῶς ἦτο δυνατόν νὰ μὴ τὸ ἐννοή-σω, ἀφοῦ ἐδίδεπον πόσον εὐργάζεσθε καὶ πόσας μελέτας καὶ πόσους κόπους κατε-βάλλατε διὰ νὰ φθάσατε εἰς αὐτὸν τὸν σκοπὸν;

Στέφανος. Καὶ τὸν σκοπὸν μου αὐ-τόν;

Μαρία. Δὲν τὸν γνωρίζω· ὑποθέτω ὁμῶς ὅτι τὸ ὄνειρόν σας εἶνε ἡ δόξα.

Στέφανος. Ἡ δόξα; κάθε ἄλλο. Ἴ-σως μ' εὐκόλυνεν εἰς τὸν σκοπὸν μου ἡ δόξα, ἀλλὰ τὸ ὄνειρόν μου εἶνε πολὺ εὐ-γενέστερον· ἀγαπῶ.

Μαρία. Καὶ αὐτὸ τὸ εἶχον ἐννοήσει· ἡμεῖς αἱ δυστυχεῖς γυναῖκες, βλέπετε, ἀντιλαμβάνομεθα μὲ τὴν καρδίαν μας, ὅ,τι σεῖς οἱ εὐτυχεῖς ἄνδρες ἀντιλαμβά-νεσθε μὲ τὸ λογικὸν σὰς· καὶ δὲν ἀρ-νοῦμαι ὅτι τὸ λογικὸν βλέπει καλλίτερον, ἀλλὰ καὶ σεῖς δὲν πρέπει ν' ἀρνηθῆτε ὅτι ἡ καρδία βλέπει ταχύτερον. Καὶ εἰξεύρε-τε διατί; διότι οἱ ἄνδρες ἔχουν τὴν καρ-δίαν εἰς τὸ πνεῦμα των, ἐνῶ ἡμεῖς ἔχο-μεν τὸ πνεῦμα εἰς τὴν καρδίαν μας.

Στέφανος. Naί, κυρία Μαρία, ἔχετε πολὺ πνεῦμα εἰς τὴν καρδίαν σας καὶ αὐτὸ μὲ κάμνει νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ μ' ἐν-νοήσατε καὶ συγχρόνως θὰ μὲ λυπηθῆτε.

Μαρία. Δὲν μοῦ φαίνεσθε ἀξίος λυ-πῆς; τὸ γ' ἀγαπᾷ κανεὶς, ἐστὼ καὶ χωρὶς ν' ἀνταγαπᾶται, εἶνε, νομίζω, εὐτυχία, τὴν ὅποιαν δὲν ἐδοκίμασαν ποτὲ ὄσοι δὲν ἠγάπησαν.

Στέφανος. Ἠγαπήσατε ποτέ, κυρία Μαρία;

Μαρία. Ἄν ἠγάπησα; τί σημαίνει αὐτὴ ἡ ἐρώτησις σας;

Στέφανος. Ὡ! συγγνώμην, δὲν εἰ-ξευρῶ τί λέγω. Ἀλλὰ... δὲν εἰμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε πόσον εἶμαι ταραγμένος αὐτὴν τὴν στιγμὴν! Ἔχω δὺ ἡμέρας ποῦ δὲν εἰξευρῶ ποῦ εὐρίσκομαι, ποῦ δὲν εἰξευρῶ τί κάμνω. Δὲν φαντάζεσθε τί φοβερόν εἶνε νὰ ζῆ κανεὶς καὶ νὰ συ-νοδεύῃ τὰς ἐλπίδας του νεκρὰς εἰς τὸν τάφον των!

Μαρία. Ἀλλὰ δὲν μοῦ εἶπετε ὅτι ἀγα-πάτε; Πῶς λοιπὸν εἶνε δυνατόν ν' ἀγα-πᾷ κανεὶς καὶ συγχρόνως νὰ μὴν ἐλπί-ζη; Ὁ ἔρωσ καὶ ἡ ἐλπίς εἶνε σχεδὸν συ-νώνυμα. Ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω πῶς ὅταν κανεὶς ἀγαπᾷ εἶνε ἀδύνατον εἰς τὸ βάθος τῆς ἀγάπης του νὰ μὴν ὑπάρχη ἡ ἰδέα ὅτι ἀνταγαπᾶται ἢ τοῦλάχιστον ἡ ἐλπίς ὅτι θ' ἀνταγαπηθῇ.

Στέφανος. Ἔως προχθές εἶχον κ' ἐγὼ αὐτὴν τὴν ἐλπίδα.

Μαρία. (Κατ' ἰδίαν) Ἔως προχθές; τί τοῦ ἔκαμα καὶ ἀπηλπύσθη; (τῷ Στεφάνῳ) Καλά, καὶ εἰξευρεὶ ἐκεῖνι ὅτι τὴν ἀγα-πάτε;

Στέφανος. Δὲν τῆς τὸ εἶπον ποτέ.

Μαρία. Δὲν σὰς ἐνόησεν ὁμῶς;

Στέφανος. Ὡ! βεβαίως μ' ἔχει ἐν-νοήσει· καὶ ἤμην μάλιστα πεπεισμένος ὅτι συμμερίζεται τὸ αἰσθημά μου· ἀπὸ προχθές ὁμῶς...

Μαρία. (Κατ' ἰδίαν) Ἀπὸ προχθές, πάλιν ἀπὸ προχθές... (τῷ Στεφάνῳ) Δοκιμά-σατε ἐπὶ τέλους νὰ τῆς τὸ εἶπητε· τίς οἶ-δε! εἰμπορεῖ νὰ σὰς ἀγαπᾷ κ' ἐκεῖνι, εἰμπορεῖ ἐν ἀγνοία τῆς νὰ εἶπεν ἢ νὰ ἔ-καμε τίποτε, τὸ ὅποιον νὰ σὰς ἐλύπησε.

Στέφανος. Ἐν ἀγνοία τῆς; ἐν ἀ-γνοία τῆς λοιπὸν ἠρραβωνίσθη;

Μαρία. (ἀνακηρώσας ἐκπλακτός) ἠρραβω-νίσθη;

Στέφανος. Ἐχετε δίκαιον ν' ἀπο-ρεῖτε, διότι δὲν σὰς εἶπον ποτέ ὅτι ἀ-γαπῶ τὴν Ἑλένην.

Μαρία. Τὴν Ἑλένην;

Στέφανος. Naί, σὰς τὸ ἔκρυπτον, τὸ ἔκρυπτον ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον, δὲν ἤ-θελον νὰ τὸ γνωρίζη κανεὶς, δὲν ἠθελον νὰ τὸ γνωρίζη οὔτε αὐτὴ ἡ ἰδία. Εἶχον πλάσει ἐν ὄνειρον καὶ ἤμην τόσον εὐτυ-χής! Τὴν ἠκολούθουν παντοῦ, ἦτο ἡ μό-νη μου σκεψίς, ἡ μόνη μου χαρὰ. Ἐλε-γεν ὁ κόσμος ὅτι εἶνε ζωηρὰ, ὅτι εἶνε φι-λάρεσκος, ὅτι εἶνε ἀδύνατον εἰς τὴν καρ-δίαν τῆς νὰ γεννηθῇ ποτὲ ἔρωσ ὑψηλός, ἔρωσ εὐγενής· ἀλλ' ὁ κόσμος εἶνε κακός· δὲν εἶνε ἀλήθεια, κυρία Μαρία, ὅτι ὁ κό-σμος εἶνε κακός;

Μαρία. Naί, ὁ κόσμος εἶνε κακός.

Στέφανος. Καὶ ὁμῶς... ἀποφασίζει

νὰ ὑπανδρευθῆ ἄλλον ἐνῶ εἶχεν ἐννοήσει ὅτι τὴν ἠγάπων.

Μαρία. Τί ἔχει νὰ κάμῃ; ἀφοῦ δὲν τῆς εἶπετε τίποτε. ἀφοῦ δὲν σὰς εἶχεν ὑποσχεθῆ τίποτε ἐκεῖνι... Τίς οἶδε! πι-θανὸν νὰ μὴ ἐννοῆ ὅτι τὴν ἀγαπάτε, ἢ, καὶ ἂν τὸ ἐννοῆ, πιθανὸν νὰ μὴ σὰς ἠγά-πησε.

Στέφανος. Δὲν θὰ ἤμην τόσον μω-ρός ν' ἀπαιτῶ πίστιν ἀπὸ γυναῖκα ἀδιά-φορον. Οἱ λόγοι τῆς, τὰ βλέμματά τῆς δὲν μοῦ ἄφιναν καμμίαν ἀμφιβολίαν. Ἐπει-τα... δὲν εἶνε δὲ καὶ τόσον δύσκολον πρᾶγμα νὰ μαντεύσῃ κανεὶς ἂν ἀνταγα-πᾶται.

Μαρία. Νομίζετε; ἂν τὸ νομίζετε ἀ-πατάσθε διὰ μίαν γυναῖκα, ναί· αὐτὴ ἐννοεῖ εὐκόλωτερον τὸ αἰσθημα, τὸ ὁ-ποῖον ἐμπνέει· ἀλλὰ δι' ἓνα ἄνδρα, δια-φέρει πολὺ· τὰ βλέμματά τῆς γυναικός εἶ-νε διφορούμενα. Μία γυναῖκα, ὅταν μά-λιστα εἶνε καὶ ὀλίγον φιλάρεσκος, κολα-κευεταὶ πολὺ νὰ αἰσθάνεται ὅτι ἀγαπᾶται.

Στέφανος. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ὅλαι αἱ γυναῖκες φιλάρεσκοι.

Μαρία. Διλαδῆ... ἄλλαι περισσότερον καὶ ἄλλαι ὀλιγώτερον. Γνωρίζετε σεῖς τὸν κύριον Σωρειάδην;

Στέφανος. Τὸν μνηστῆρα τῆς Ἑλέ-νης; ἐξ ὄψεως μόνον.

Μαρία. Εἶνε πολὺ νέος;

Στέφανος. Πολύ... ὄχι· θὰ εἶνε ἔως σαράντα πέντε ἔτων.

Μαρία. Ἡ Ἑλένη εἶνε εἴκοσι δύο·

Στέφανος. Μόλις· αὐτὸ ακριβῶς μὲ κάμνει νὰ υποθέτω ὅτι εἰσαύθη νὰ τον δευρῶς οὐςυγον.

Μαρία. καθόλου πορᾶζενον· εἶνε, λέ-γουν, πλουσιος ὁ κυριος Σωρειάδης.

Στέφανος. Ὡ! πολὺ πλουσιος. Ἀλ-λά δὲν πιστεῦω ἢ Ἑλένην...

Μαρία. Οὗτ' ἐγὼ δὲν πιστεῦω νὰ εθαμ-δῶθῃ ἀπο τὰ πλοῦτη του· εἶνε αρκετὰ υπερήφανος, ὥστε νὰ μὴ πωλοῖν το αἰ-σθημά τῆς πιθανόν, καθὼς εἶπετε προη-γουμένως, νὰ εἰσαύθη ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῆς, ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς τῆς...

Στέφανος. Ἄν ἤμην βέβαιος, θὰ τῆς τὸ ἔλεγον· θὰ τοὺς ἔπειθε τοὺς γονεῖς τῆς; τὴν ἀγαποῦν τόσον πολὺ!

Μαρία. Καὶ εἶνε ἀνάγκη νὰ εἶσθε βέ-βαιος; Τί θὰ χάσετε τάχα ἂν τῆς ἀνοίξετε τὴν καρδίαν σας;

Στέφανος. Ἐγὼ; εἰς τὰς παραμονὰς τῶν ἀρραβῶνων τῆς; ποτέ!

Μαρία. Διατί;

Στέφανος. Διότι οὔτε θέλω, οὔτε τολμῶ.

Μαρία. Δὲν τολμᾶτε; γράψατέ τῆς τότε.

Στέφανος. Νὰ τῆς γράψω, εἶπετε; Καὶ ἂν δὲν μὲ ἠγάπησε ποτέ; ἂν εἶνε ἀ-ποφασισμένη νὰ ὑπανδρευθῆ αὐτόν; νὰ ἔχη τὴν ἐπιστολήν μου καὶ νὰ τὴν ἐπι-δείκνῃ ἐγωστικῶς εἰς τὸν σῦζυγον τῆς, εἰς τὰς φίλας τῆς... καὶ νὰ γελοῦν ὅλον διὰ λογαριασμόν μου... ποτέ!

Μαρία. Νομίζετε ὅτι εἶνε ἰκανὴ ἢ Ἑλένη νὰ γελᾷ μὲ τὸ αἰσθημα, τὸ ὅποιον σὰς ἀνέπνευσε; Τότε λοιπὸν πῶς τὴν ἠ-γαπήσατε, χωρὶς νὰ γνωρίζετε προηγουμέ-νως τὸν χαρακτῆρα τῆς;

Στέφ. "Α! ὄχι, ἡ Ἐλένη δὲν θά καταδεχθῆ ποτὲ νὰ ἐξευτελίσῃ τὸν ἐρωτὰ μου· ἀλλὰ νὰ τῆς γράψω... ἀδύνατον.

Μαρία. Τότε νὰ τῆς τὸ εἴπῃτε.

Στέφανος. "Αδύνατον· ἐδοκίμασα πολλάκις, ὅτε μάλιστα ἤλπιζα, ὅτι ἦμιν σχεδὸν βέβαιος, καὶ ὅμως δὲν κατώρθωσα νὰ τῆς εἶπω οὔτε μίαν λέξιν.

Μαρία. Θελέτε νὰ τῆς τὸ εἶπω ἐγώ;

Στέφανος. Πῶς;

Μαρία. "Αφοῦ σεῖς δὲν τολμᾶτε...

Στέφανος. Καὶ ἀποφασίζετε νὰ τῆς τὸ εἴπῃτε σεῖς;

Μαρ. (κατ' ἴδιαν) "Ἄν εἰξευρε τί θυσίαν κάμνω! (τῷ Στεφάνῳ) "Ἄς δοκιμάσωμεν.

Στέφ. "ὦ Κυρία Μαρία, θὰ σᾶσειμαι εὐγνώμων, θὰ σᾶς χρεωστῶ τὴν εὐτυχίαν μου.

Μαρία. "Ὅχι δὴ τόσον τραγικά. Ἀπόψε θὰ ἐλθῇ ἡ Ἐλένη, μοῦ τὸ ὑπεσχέθη τοῦλάχιστον, καὶ πιστεύω ὅπου καὶ ἂν εἶνε... δὲν θὰ θέλετε ὑποθέτω νὰ συναντηθῆτε μαζί της, ἀφοῦ μάλιστα πρόκειται νὰ ὁμιλήσωμεν διὰ σᾶς.

Στέφ. Βεβαίως ὄχι. Μά... ἂν δὲν θελήσῃ;

Μαρία. "Ἄν δὲν θελήσῃ δὲν θὰ τὸ γνωρίζῃ κανεὶς ἄλλος ἀπὸ αὐτὴν καὶ ἀπὸ ἐμὲ· θὰ τῆς ζητήσω τὸν λόγον τῆς τιμῆς της νὰ τὸ κρατήσῃ μυστικόν. Καὶ τὸ κάτω, κάτω τῆς γραφῆς...

Ἄνοιγει ἡ θύρα καὶ εἰσέρχεται ἡ

Ἑπιπέτρια. Ἡ κυρία Ἐλένη. (Ὁ Στέφανος ταρασσεται).

Μαρία. Καλὰ ἂν σ' ἐρωτήσῃ, εἰπέ της πως εἶμαι μόνη. (ἡ ὑπερέτρια ἐξέρχεται) Ἰδοῦ, φύγετε ἀπ' αὐτὴν τὴν θύραν θὰ εὑρετε τὴν κλίμακα τῆς ὑπηρεσίας...

Στέφανος (παρακλητικῶς). Κυρία Μαρία, θὰ προσπαθήσετε;..

Μαρία. "Ἐχετε τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου· καλὴν νύκτα σας, αὐριον τὸ πρωτὸ σᾶς περιμένω· (ὁ Στέφανος ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΤΡΙΤΗ.

Μαρία, Ἐλένη ἰσορρομημένη

Μαρία. Διατί ἠργησες τόσον;

Ἐλένη (εὐθυσία) Καλὴ ὄσπερα. "Ἠργησα; (ἐξάγει τὸ ὥρολόγιον της) ἔννεα καὶ δέκα. Τί διαβάσεις ἐκεῖ; (λαμβάνει τὸ ἐπὶ τῆς τραπέζης βιβλίον) Οὐψ! δὲν ἐδარέθηκες τὰ βιβλία;

Μαρία. Τί θέλεις νὰ κάμω ὅταν εἶμαι μόνη; ἓνα ἐξυπνον βιβλίον εἶνε μία ἐξυπνη συντροφιά.

Ἐλένη. "Ἐγὼ, τί νὰ σου πῶ, στενοχωροῦμαι φρικτὰ ὅταν ἔχω βιβλίον εἰς τὸ χέρι μου· ἐπειτα, εἶμαι καὶ ὀλίγον μύωψ..

Μαρία. Μύωψ; ἀπὸ πότε; ἀφότου τὰ γυαλιὰ ἐγινᾶν τῆς μόδας, ὑποθέτω.

Ἐλ. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι τὰ γυαλιὰ μοῦ πηγαινοῦν θαυμάσια (φορεῖ τὰ διοπτρά της) αἱ; δὲν εἶνε ἀλήθεια; (τραχεῖ πρὸς τὸν καθρέπτην).

Μαρία. (κατ' ἴδιαν) Δυστυχῆ Στέφανε! (τῇ Ἐλένῃ) Εἰπέ μου ἐπὶ τέλους, ἐτελείωσαν οἱ ἀρραβῶνες σου;

Ἐλένη. "Σχεδόν· εἶνε καθ' ὅλα σύμφωνοι· ὑπάρχει ἀκόμη μίαν μικρὰ διαφορὰ διὰ τὸ κτήμα τῆς Κηφισιάς, ἀλλά... ὁ μπαμπᾶς θὰ ἐνδώσῃ ἐπὶ τέλους· μ' ἀγαπᾷ τόσον πολὺ!

Μαρία. Ποῖος;

Ἐλένη. Ὁ μπαμπᾶς.

Μαρ. "Α! ἐνόμιζα ὁ κύριος Σωρειάδης.

Ἐλ. Ὁ κύριος Σωρειάδης; ἀχ! δὲν εἴμ-

πορεῖς νὰ φαντασθῆς τί καλὸς ποῦ εἶνε! ἔχει κατὰ τὴν ἀριστοκρατικὸν ἐπάνω του.

Μαρία. Μὰ νομίζω πῶς δὲν τὸν ἐγνώρισες ἀκόμη.

Ἐλένη. Πῶς δὲν τὸν ἐγνώρισα! ἦτο χθὲς εἰς τὸ σπίτι.

Μαρ. Καὶ μὲ μίαν φωνὴν ποῦ τὸν εἶδες...

Ἐλένη. δὲν ἀρκεῖ νὰ ἴδῃ κανεὶς ἓνα ἄνθρωπον διὰ νὰ τὸν συμπλήσῃ καὶ διὰ νὰ ἐννοήσῃ ἂν εἶνε καλὸς ἢ ὄχι;

Μαρία. "Ἐγὼ νομίζω πῶς δὲν ἀρκεῖ· δὲν λέγω διὰ τὸν κύριον Σωρειάδην, δὲν ἀμφισβᾶλω πῶς θὰ εἶνε καλός· ἀλλὰ δὲν ἀποφαινομαι ποτὲ δι' ἓνα ἄνθρωπον, ἂν δὲν τὸν γνωρίζω κάπως.

Ἐλένη. Ὅτι τὸν γνωρίζῃς καὶ θὰ ἴδῃς πῶς ἔχω δίκαιον.

Μαρία. οὐ εἶπα ὅτι δὲν ἀμφισβᾶλλω καθόλου· διὰ νὰ τὸν ἐκλέξῃ ὁ μπαμπᾶς σου θὰ τὸν ἐγνώριζε βεβαίως.

Ἐλένη. "Ὅχι· αὐτὸς εἶπε· μόλις ἔχει ὀλίγους μῆνας ποῦ ἤλθεν ἦτο εἰς τὴν Βραϊλαν, εἰς τὴν Ὀδυσσόν... ἦτο σιτέμπορος ξέρεις.

Μαρία. Ὅτι ἔχετε ὅμως πληροφορίας.

Ἐλένη. "ὦ! πολλὰς· πρέπει νὰ ἔχη ἐνὸς ἑκατομμυρίου περιουσίαν.

Μαρία. Ὑποθέτω ὅτι αἱ πληροφορίες σας δὲν περιορίσθησαν ἕως ἐδῶ,

Ἐλ. Τί; ἦθελες νὰ ἦτο πλουσιώτερος;

Μαρία. δὲν ἐννοῶ αὐτό· θέλω νὰ εἶπω ὅτι αἱ πληροφορίες σας δὲν ἀφοροῦν μόνον τὴν περιουσίαν του.

Ἐλένη. Ὁ μπαμπᾶς λέγει πως ἓνας νέος διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ κάμῃ μίαν τόσον μεγάλην περιουσίαν εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴν ἔχη καὶ χίλια ἄλλα προτερήματα.

Μαρία. Καὶ εἶνε πολὺ νέος ὁ κύριος Σωρειάδης;

Ἐλένη. Ὅτι εἶνε ὡς τριάντα πέντε, τριάντα ὀκτώ ἔτων.

Μαρία. "Α! νεώτατος. (κατ' ἴδιαν) Ἡ ἡλικία εἶνε ὅπως ὁ προηπολογισμός· ἄλλοι τὴν βγάδουν μὲ περισσέυμα καὶ ἄλλοι μὲ ἔλλειμμα. (τῇ Ἐλένῃ) Καὶ εὐμορφος;

Ἐλένη. "ὦ! ναί, εὐμορφος.

Μαρία. Καὶ ἀνεπτυγμένος, βέβαια.

Ἐλ. Ὅμοιαι ὄμοια τὰ γαλλικά· ἀφοῦ σου λέγω ὅτι ἐγύρισεν ὄλην τὴν Εὐρώπην.

Μαρία. Ἐλένη, ἦθελα νὰ σ' ἐρωτήσω κατὰ τί, ἦθελα νὰ ὁμιλήσωμεν σοβαρότερον κάπως διὰ μίαν ὑπόθεσιν, ἢ ὅποια σὲ ἐνδιαφέρει πολὺ.

Ἐλένη. Ἐμένα;

Μαρία. Ναί· ἀλλὰ ἐπιθυμῶ νὰ μοῦ ἀπαντήσῃς εἰλικρινῶς.

Ἐλένη. δὲν πιστεύω ν' ἀμφισβᾶλλῃς.

Μαρία. Ὑποθέτω ὅτι δὲν ἀγαπᾷς ἀκόμη τὸν κύριον Σωρειάδην, ἀφοῦ τὸν εἶδες μόνον μίαν φωνᾶν.

Ἐλένη. Τί ἐννοεῖς ἂν τὸν ἀγαπῶ;

Μαρία. Ὑποθέτω ὅτι θὰ εἶπῃς ὅτι δὲν εἶσαι ἐρωτευμένη μαζί του.

Ἐλένη. Ἐρωτευμένη; Τί σημαίνει αὐτὴ ἡ ἐρώτησις; μὴπως ἐγὼ σοῦ εἶπον ὅτι πρόκειται νὰ ὑπανδρευθῶ ἐξ ἐρωτός;

Μαρία. "Ἄλλο ἦθελα νὰ σ' ἐρωτήσω· δὲν μοῦ λέγεις σὲ παρακαλῶ, ποῖαν ἰδέαν ἔχεις περὶ τοῦ Στεφάνου; Τὸν ἐγνώρισες, ὑποθέτω, περισσότερον ἀπ' ὅ, τι ἐγνώρισες τὸν κύριον Σωρειάδην.

Ἐλ. Τὸν Στεφάνον τὸν ἐγνώρισα ἀρκετὰ

καὶ τὴν ἐκτιμῶ ὅπως τοῦ ἀξίζει. δὲν ἐννοῶ ὅμως ποῖα σχέσις ὑπάρχει μεταξύ τοῦ Στεφάνου καὶ τοῦ κυρίου Σωρειάδου.

Μαρ. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο βεβαίως καμία· μεταξύ ὅμως σοῦ καὶ τοῦ Στεφάνου ὑπῆρξε κάποτε μία μικρὰ σχέσις.

Ἐλένη. Μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ Στεφάνου ὑπῆρξε ποτὲ σχέσις; τί εἶδους σχέσις;

Μαρία. Ἰδανικῆ, ἔστω.

Ἐλένη. δὲν σ' ἐννοῶ.

Μαρία. "Ἄν δὲν ἐννοῆς ἐμένα, εἶχες ὅμως ἐννοήσει ὅτι σὲ ἠγάπα ὁ Στέφανος.

Ἐλένη. (γελᾷ) Διὰ τί;

Μαρία. Καὶ δὲν ἐφαίνετο μάλιστα ἀδιάφορος εἰς τὸν ἐρωτὰ του.

Ἐλένη. "Ἐγὼ; καὶ ποῖος σοῦ τὸ εἶπεν αὐτό; ὁ ἴδιος, ὁ Στέφανος;

Μαρία. "ὦ! μὴν ἐξάπτῃσαι ἀδίκως· ὁ Στέφανος μοῦ ὠμίλησεν ἀπλῶς περὶ τοῦ ἐρωτός του, περὶ τοῦ ἰδικοῦ του ἐρωτός. εἶχες ἐννοήσει πολὺ καλά ὅτι σὲ ἠγάπα, ἐπειδὴ δὲ γνωρίζω τὸν χαρακτῆρά του εἶμαι βεβαία ὅτι δὲν θὰ ἐξηκολούθει νὰ σὲ βλέπῃ ἂν δὲν ἐμάντευεν ὅτι τὸν ἠγάπας καὶ σὺ, ἔστω καὶ κατὰ προσποίησιν.

Ἐλ. Νόστιμον! Τί ἦθελες νὰ κάμω; ἐπρεπε νὰ τοῦ φερθῶ ἀγενῶς διὰ νὰ τὸν κάμω νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν τὸν ἠγάπων;

Μαρία. "Ἐλα, μὴ βιάζῃς τὸν ἑαυτὸν σου νὰ λέγῃς ἀνοησίας.

Ἐλ. Ἀπόψε μοῦ φαίνεται πολὺ πικρά.

Μαρία. Αὐτὸ σημαίνει πῶς λέγω τὴν ἀλήθειαν. Πρὸς τὸν Στέφανον ἐφέρθης ὄχι ὅπως ἐπρεπε νὰ φερθῆς· εἶχες ἐννοήσει ὅτι σὲ ἠγάπα καὶ ὅτι σὲ ἠγάπα εἰλικρινῶς· εἴαν τὸν ἠγάπας καὶ σὺ, δὲν ἐπρεπε νὰ δεχθῆς τὴν χεῖρα ἄλλου· εἴαν δὲν τὸν ἠγάπας, οὐκ ἐπρεπε νὰ ἦσαι φιλάρεσκος ἀπέναντι του, οὔτε νὰ τοῦ παρέχῃς ἐλπίδας. Ἡ θεωρία σου περὶ εὐγενείας καὶ ἀγενείας δὲν ἔχει καμμίαν βάσιν· εἴμπορεῖ κανεὶς ν' ἀποποιηθῆ τὸν ἐρωτὰ ἐνὸς ἄλλου, χωρὶς συγχρονῶς νὰ παραθῆ οὔτε τὸν ἐλάχιστον τυπὸν τῆς εὐγενείας.

Ἐλ. "Ἄλλ' ἀφοῦ δὲν μοῦ εἶχεν εἶπει τίποτε, πῶς εἶθελες νὰ πεισθῶ ὅτι με ἠγάπα;

Μαρ. Μὴ θέλεις, ν' ἀπατώμεθα μεταξύ μας· εἶμεθα καὶ αἱ δύο γυναῖκες καὶ ἐννοεῖ θαυμάσια ἢ μίαν τὴν ἄλλην μας. Ὁ Στέφανος δὲν εἶνε ἀπ' ἐκείνους, οἱ ὅποιοι τοιχοκολλοῦν τὸ αἰσθημὰ των ὅπως τοιχοκολλοῦν τὰ προγράμματα τοῦ θεάτρον.

Ἐλένη. Τί ἦθελες λοιπὸν νὰ ἐκαμνα;

Μαρία. "Νὰ τοῦ ἐμενες πιστῆ.

Ἐλ. Εἰς τί; μὴπως τὸν ἠγάπησα ἐγὼ;

Μαρία. Τότε νὰ τοῦ εἶδῃς νὰ ἐννοήσῃ ὅτι δὲν δέχεσαι τὸν ἐρωτὰ του.

Ἐλένη. Αὐτὴν τὴν στιγμὴν μοῦ φαίνεται ὀλίγον τι ἱεροκῆμηξ, τόσον μάλλον καθόσον τὴν ἀπο ἀμύωνος διδασκαλίαν σοῦ δὲν πιστεύω καὶ νὰ τὴν τηρήσῃ. δὲν ὑποθέτω πῶς θὰ θυμώσῃς ἂν σοῦ εἶπω ὅτι αὐτὸ ὀνομάζεται πούριτανισμός.

Μαρία. Μὲ παραξήγησες.

Ἐλένη. Καθόλου· εἶπες προηγουμένως ὅτι καὶ αἱ δύο μας εἶμεθα γυναῖκες καὶ ὅτι ἐννοεῖ θαυμάσια ἢ μίαν τὴν ἄλλην μας· δὲν μοῦ λέγεις σὲ παρακαλῶ, ποῖα εἶνε αὐτὴ, ἢ ὅποια δὲν κολακεύεται ὅταν ἐννοῆ ὅτι τὴν ἐρωτεύονται καὶ δὲν ὑποβάλλῃ τὸ αἰσθημὰ τὸ ὅποion ἐμψέει, χωρὶς νὰ ἐκτετιθεταί, ἐννοεῖται;

Ὁ Μότσαρτ εἰς ἡλικίαν 14 ἐτῶν.

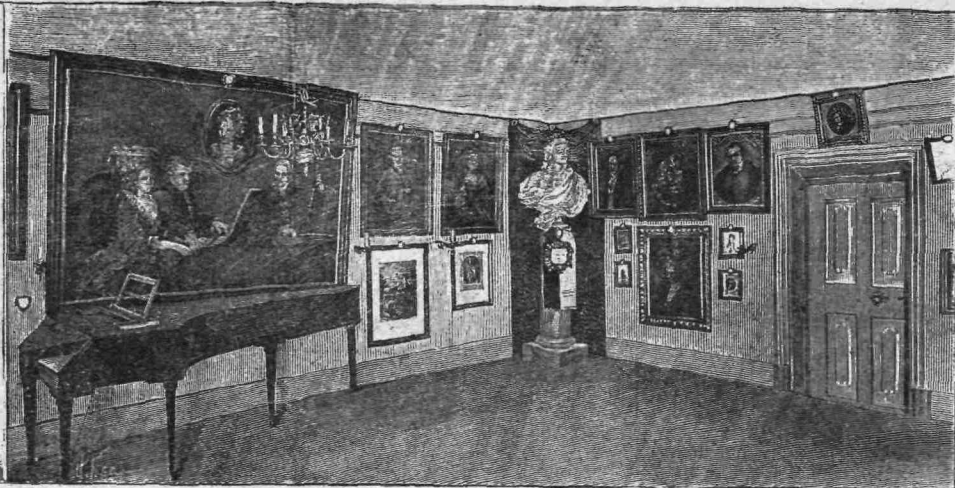
Ἡ οἰκία ἐν ἣ ἐγεννήθη.

Ὁ Μότσαρτ εἰς ἡλικίαν 35 ἐτῶν.

Ὁ ἀνδρῆς τοῦ Μότσαρτ.

Τὸ δωμάτιον τοῦ Μότσαρτ, μεταβλήθη εἰς Μοῦσειον.

Ἡ οἰκία ἐν ἣ συνέθεσε τὸν «Μαγικὸν ἀὺλόν».

Ἡ οἰκία ἐν ἣ κατοικίδεν ὁ Μότσαρτ τὰ πλεῖστα ἔτη τῆς νεότητός του.

ΕΟΡΤΑΙ ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΙ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΤΟΥ ΜΟΖΑΡΤ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ: — ΡΩΜΑΙΩΝ ΠΑΡΘΕΝΩΝ ΑΝΑΘΗΜΑ

Μαρία. Τι έννοεις χωρίς να έκτίθεται ;
 'Ελένη. Νά τό υποθάλη δηλαδή ού-
 τως, ώστε να είνε εις θέσιν να υποχωρή-
 ση, όταν θέλη, χωρίς τὰ θυμάτά της να
 έχον να παραπονεοῦν.

Μαρ. Καί πρὸς ποῖον σκοπὸν ὅλα αὐτά ;
 'Ελένη. Πρῶτον, διατηρεῖ τὸν ἔρω-
 τα τὸν ὁποῖον ἐμπνέει καὶ ικανοποιεῖ
 τὸν ἐγωισμὸν της· δεύτερον, ἐπιδεικνύε-
 ται εἰς τὰς φίλας της τρίτον, ὁ γάμος
 εἶνε πολὺ εὐκόλωτος, ἐν ἣ περιπτώσει
 ἐν ἐκ τῶν θυμάτων της ἔχει τὰ προσόυτα.

Μαρία. Ὑποθέτω πῶς ἀστειύεσαι
 καὶ θά σοῦ ἀπαντήσω κ' ἐγὼ ἀστειουμέ-
 νη. Εὐρίσκεις ὅτι ὁ Στέφανος δὲν ἔχει
 τὰ προσόντα διὰ νὰ γίνη σύζυγός σου ;
 'Ελένη. Μέχρις οὗτου εὐρεθῆ ὁ κύριος
 Σωρειάδης...

Μαρία. Καὶ κατὰ τί ὁ κύριος Σωρειά-
 δης εἶνε ἀνώτερος τοῦ Στεφάνου ;

'Ελ. Νομίζω τώρα πῶς ἀστειύεσαι σύ.
 Μαρία. Καθόλου, ὁμιλῶ σπουδαίως.

'Ελ. Ὁ κύριος Σωρειάδης ἔχει ἐνὸς ἑκα-
 τομυρίου περιουσίαν καὶ ὁ Στέφανος ὡς
 μόνην περιουσίαν ἔχει τὴν ἐργασίαν του.
 Θά ἔχωμεν ἀμαξάν ἰδικὴν μας, θά κάμνω-
 μεν ταξείδια, θά... Νά σοῦ πῶ τὴν ἀλή-
 θειαν, Μαρία· όταν κανεὶς εἶνε εὐτυχὴς καθ'
 ὅλα τὰ ἄλλα, παραδέλει μερικὸ ἐλαττώ-
 ματα τοῦ συζύγου· ἄλλως τε καὶ ὁ Στέφα-
 νος... μὴπως δὲν ἔχει καὶ αὐτὸς τὰ ἐλατ-
 τώματά του; ἐν πρώτοις δὲν ἤξευρε νὰ
 ντυθῆ, δὲν εἰξεύρει νὰ φορέσῃ ἕνα λαιμο-
 δέτην τῆς προκοπῆς.

Μαρία. Αἴ! φθάνει 'Ελένη· ἕως ἐδῶ
 εἶνε ἀνίτερον νὰ μωρολογῆς εἰς βάρος ἐνὸς
 ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος σὲ ἐλά τρευσε.

'Ελένη. Θαρῶ πῶς δίδεις μεγάλην
 σοβαρότητα εἰς ὑπόθεσιν ὁλως διόλου συ-
 νήθη. Ὁ Στέφανος με ἡγάπα, δὲν λέγω
 τὸ ἐναντίον· ἀλλ' ἐπὶ τέλος δὲν ζῶμεν
 πλέον εἰς τὴν ῥομαντικὴν ἐκείνην ἐπο-
 χήν, ὅτε-ὁ ἔρωσ ἐφθανε μέχρις αὐτοκτο-
 νίας. Μὲ ἐδλελε συχνά, ἐχορευσαμεν πολ-
 λάκις μαζί, τοῦ ἥρεσα... ἦτο φυσικῶς
 ἐπόμενον νὰ με συμπαθήσῃ· όταν παύσῃ
 νὰ με βλέπῃ, όταν ἴδῃ ὅτι ἀνέκο εἰς ἄλ-
 λον θά με ἀπομονῆσῃ καὶ θά θεραπευθῆ·
 τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀπλοῦστατον.

Μαρία. Νομίζεις; ἀν ἦσο ἐδῶ πρὸ ἡ-
 μωρίας ὥρας δὲν θά ἐκρίνες τὸν ἔρωτά
 του με τόσῃν ἐλαφρότητα. 'Ελένη, θά
 σοῦ εἴπω ἕνα μυστικόν, τὸ ὁποῖον δὲν
 εἶπον εἰς κανένα καὶ τὸ ὁποῖον δὲν θά
 ἐξεστομίζον ἀν δὲν με ἠνάγκαζες· θά μοῦ
 δώσῃς ὅμως τὸν λόγον τῆς τιμῆς σου...

'Ελένη. Νά μὴν εἴπω εἰς κανένα τί-
 ποτε; σοῦ τὸ ὀρκίζομαι.

Μαρία. Εἶμαι μεγαλειτέρος σου καὶ
 κατὰ συνέλειαν ἐγγώμισα τὸν κόσμον
 καλλίτερον ἀπὸ σένα καὶ ὡς ἐγγαμος ἄλ-
 λοτε καὶ ὡς χήρα τώρα ἐπὶ τρία ὀλόκλη-
 ρα ἔτη. Ἀπὸ ὅλους ἐκεῖνους τοὺς νέους,
 οἱ ὁποῖοι εἰξεύρουν νὰ φοροῦν λαιμοδέ-
 την τῆς προκοπῆς καὶ ἀπὸ ὅλους τοὺς
 ἑκατομυριούχους σού, ἐγὼ δὲν ἐξετίμη-
 σα παρὰ μόνον τὸν Στέφανον, ὡς πνεῦ-
 μα, ὡς καρδίαν, ὡς χαρακτῆρα· χωρίς νὰ
 τὸ αισθανθῶ, χωρίς νὰ τὸ ἐννοήσω, τον
 ἡγάπησα καὶ τὸν ἡγάπησα τόσον...

'Ελένη. (διακόπτουσα) Σύ;

Μαρ. Ἐγὼ δὲν πιστεύω νὰ ζηλεύης.

'Ελένη. Καλά, ἀφοῦ τὸν ἀγαπᾷς, πῶς
 μοῦ τὸν προτεινεὶς ὡς σύζυγον;

Μαρία. Διότι αὐτὸς ἀγαπᾷ σένα, καὶ
 διότι γνωρίζω ὅτι θά γίνη δυστυχὴς ἀν
 ὑπανδρευθῆς ἄλλον.

'Ελ. Καὶ εἰξεύρει αὐτὸς ὅτι τὸν ἀγαπᾷ;

Μαρία. Ὅχι, οὔτε αὐτὸς, οὔτε κα-
 νεὶς ἄλλος.

'Ελένη. Τότε... λόγος ἰσχυρότερος νὰ
 μὴ τὸν ἀγαπῶ.

Μαρία. Λόγος ἰσχυρότερος νὰ τὸν ἀ-
 γαπᾷς, ἀφοῦ σὲ ἀγαπᾷ. Νομίζεις ὅτι ὁ
 ἔρωσ μου εἶνε τόσον ἐγωϊστικὸς; θά εἴ-
 μαι εὐτυχὴς, όταν αισθάνωμαι ὅτι θά εἶνε
 εὐτυχὴς ἐκεῖνος αὐτὸς, νομίζω, δὲν σὲ
 πειράζει. Ἐν ἀνάγκῃ φεύγω μακρὰν τῶν
 Ἀθηνῶν· δόξα τῷ Θεῷ ἡ περιουσία μου
 μοῦ τὸ ἐπιτρέπει.

'Ελένη. Ἀλλά...

Μαρ. Ὡ! εἶσαι τόσον καλή! μὴ θέλης
 νὰ με πείσης ὅτι δὲν εἶσαι· δὲν εἶνε δυ-
 νατὸν σύ, ἢ Ἐλένη, νὰ πωλήσης τὴν
 καρδίαν σου εἰς ἕνα ἑκατομυριούχον.

'Ελένη. Ἀλλά ὁ Στέφανος...

Μαρία. (διακόπτουσα) Ὁ Στέφανος σὲ
 ἀγαπᾷ καὶ θά σὲ καταστήσῃ εὐτυχὴ διὰ
 τοῦ ἔρωτός του· τί ἄλλο λοιπὸν εἶνε ἢ
 εὐτυχία; Ὁ κύριος Σωρειάδης πότε σὲ
 εἶδε, πότε σ' ἐγγώμισε διὰ νὰ σὲ ἀγαπήσῃ;
 διότι τὸν ἐξίππασαν τὰ ὠραία σου μά-
 τια ἢ τὰ ὠραία σου μαλλιά...

'Ελένη. Ἄν δὲν με ἡγάπα δὲν θά ἐζή-
 τει τὴν χεῖρα μου.

Μαρία. Ἐφαντάσθη ὅτι σὲ ἀγαπᾷ· ὁ
 ἔρωσ του αὐτὸς εἶνε ἔρωσ τῆς φαντασίας
 καὶ οἱ ἔρωτες τῆς φαντασίας περνοῦν,
 χωρίς ν' ἀφήσουν ἴχνος.

'Ελ. (δυσχερῆστῆμέν) Ἀπατάσαι (ἐξάγει τὸ
 ὠρολόγιόν της) Ἄ! ἐλπιόμηνσα ὅτι εἶχον
 ὑποσχεθῆ τῆς μαμμᾶς νὰ ἐπιστρέψω εἰς
 τὰς δέκα ἀκριβῶς· εἶνε δέκα καὶ τέταρτον.

Μαρία. Τί; θά φύγῃς;

'Ελ. Πρέπει· θ' ἀνεύχῃ ἡ μαμμὰ μόνη.
 Ὁ μαρμπᾶς ἐξῆλθε μετὰ τὸ φαγητόν...

Μαρία. Δὲν πιστεύω νὰ ἐθύμως;

'Ελένη. Καθόλου· διατὶ νὰ θυμῶσω;

Μαρία. Καὶ ἂν με ἐρωτήσῃ ὁ Στέφα-
 νος, τί νὰ τοῦ ἀπαντήσω;

'Ελ. (ἐν ἀμηχανίᾳ) Εἰπέ του ὅτι δὲν με εἶδες.

Μαρία. Εἰξεύρει ὅτι ἦλθεσ.

'Ελένη Αἴ! τότε εἶπέ του... εἶπέ του
 ὅ,τι θέλεις. Καλὴν νύκτα.

Μαρ. Νά σὲ συνοδεύσῃ ἡ ὑπηρέτρια;

'Ελένη. Ὡ! διὰ τρία βήματα... δὲν
 ἀξίζει τὸν κόπον. Καλὴν νύκτα, Μαρία.

Μαρία. (συνοδεύουσα αὐτὴν μέχρι τῆς θύρας)
 Καλὴν νύκτα (ἐπιστρέφουσα) Ἄχ! Θεέ μου!
 τώρα ἐννοῶ πόσον τὸν ἡγάπησα. Καὶ αὐτῆ;
 ἀλλὰ τί πταίει; μὴπως αὐτὸ υποχρεωμένη
 νὰ τὸν ἀγαπήσῃ διότι αὐτὸς τὴν ἡγάπα;
 (μετὰ τινα σιγὴν) Εὐτυχὴς Ἐλένη! (ἐξάγει τὸ
 μανδύλιον καὶ σπογγίζει τοὺς ὀφθαλμούς της).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΤΑΡΤΗ.

Μαρία.—Στέφανος (εἰσερχόμενος).

Μαρ. (σεσημασμένη καὶ παρατηρούσα τὸν Στέφανον
 ἐκπληκτικῶς) Πῶς; ἐπιστρέψατε τόσον γρηγό-
 ρα; εἶθε λοιπὸν τόσον πολὺ ἀνυπόμονος
 ν' ἀκούσατε τὴν ἀπάντησιν τῆς Ἐλένης;

Στέφανος. Δὲν ἐπέστρεψα.

Μαρία. (μειδιῶσα προσπεποιημένω.) Ἀλλά;

Στέφανος. Δὲν εἶχον ἀναχωρήσει

καθόλου· ἦμην ἐκεῖ, ὅπισθεν τῆς θύρας.

Μαρ. (ταραχθεῖσα) Ὁπισθεν τῆς θύρας;

Στέφ. Ναί καὶ τὰ ἦκουσα ὅλα· ὅλα,
 χωρίς νὰ μοῦ διαφύγῃ οὔτε μία λέξις.
 Ὅ! ἀπορεῖτε βεβαίως, πῶς κατεδέχθην νὰ
 κατέλθω ἕως ἐκεῖ, ἀλλά... ἦτο κάτι τι
 ἀνώτερον τῶν δυνάμεών μου, ἦτο ἀδύνα-
 τον νὰ κάμω ἐν βῆμα, ἔπρεπε νὰ μείνω.

Μαρία. Τότε λοιπὸν...

Στέφανος. Ναί, ἦκουσά τὴν ἀπάντη-
 σίν της καὶ ἐγγώμισα τὸν χαρακτῆρα της.
 Αὐποῦμαι εἰλικρινῶς τὸν κύριον Σωρειά-
 δην καὶ συγχρόνως τὸν εὐγνωμῶν, διότι
 με ἀπαλλάσσει ἐνὸς ἔρωτος πρὸς κόρην...

Μαρ. Μὴ τὴν ὑβρίζετε· συλλογισθῆτε
 ὅτι τὴν ἡγαπήσατε καὶ ἐνθυμηθῆτε τί
 ἐλέγετε δι' αὐτὴν μόλις πρὸ μίας ὥρας.

Στέφανος. Τὴν ἡγάπησα, διότι τὴν
 ἐφανταζόμην διαφορετικὴν ἢ, τις οἶδεν!
 ἴσως εἶχον πάθει κ' ἐγὼ ὅτι ἔπαθεν ὁ κύ-
 ριος Σωρειάδης· με ἐξίππασαν δηλαδή
 τὰ ὠραία της μάτια καὶ τὰ ὠραία της μαλ-
 λιά. Τώρα... ὄχι, δὲν τὴν ἀγαλῶ πλέον·
 οὔτε τὴν μισῶ· τὴν οἰκτεῖρω. (ἡ Μαρία κά-
 θεται σύννευς, ὁ Στέφανος τὴν πλησιάζει). Κυρία
 Μαρία, ἂν κάποιος, ὁ ὁποῖος σᾶς παρε-
 γνώρισε, γονατίσῃ πρὸ τῶν ποδῶν σας καὶ
 σᾶς ζητήσῃ, ὄχι τὴν χεῖρα σας, ὦ! δὲν
 εἶνε ἀξιός! ἀλλὰ μόνον τὴν συγγνώμην
 σας, νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θά τοῦ τὴν δώσετε;

Μαρία. Τὴν συγγνώμην μου;

Στέφανος. Τὴν συγγνώμην σας, διότι
 παρεγγώρισε τὸν εὐγενῆ χαρακτῆρα σας
 καὶ τὴν γενναίαν καρδίαν σας· διότι ἐνῶ
 εἶχε τὴν εὐτυχίαν πλησίον του, πρὸ τῶν
 ὀμμάτων του, ἐζήτη νὰ τὴν εὐρῃ εἰς
 μίαν καρδίαν κενὴν, εἰς μίαν καρδίαν...

Μαρία. Ἀλλ' ἂν ὁ παροξυσμὸς τοῦ
 προσδληθέντος ἐγωϊσμοῦ σᾶς κάμνῃ νὰ
 ὑποθέτετε ὅτι δὲν τὴν ἀγαπᾶτε πλέον τὴν
 Ἐλένην, καὶ αἴτριον, μεθατρίον, μετὰ δέ-
 κα ἡμέρας, ὅτε θά παρῆλθῃ ὁ θυμὸς σας,
 ἐπαναπέσετε πάλιν εἰς τὸν ἔρωτά της;

Στέφανος. Ἐγὼ; κατόπιν τῶν ὄσων
 ἦκουσα; Δὲν ἐτρόθη ὁ ἐγωϊσμὸς μου, ἐ-
 τρώθη ὁ ἔρωσ μου καὶ ἐτρόθη τόσον και-
 ρίως ὥστε ἐξέπνευσεν αὐτοστιγμῆ. Δὲν
 ἀνασταίνονται οἱ νεκροί, κυρία Μαρία.

Μαρία. Ναί, ἀλλὰ καὶ δὲν ἀπομονοῦν-
 τα ἀμέσως· ἀν ἐπαύσατε ν' ἀγαπᾶτε τὴν
 Ἐλένην, δὲν ἐπαύσατε ὅμως καὶ νὰ τὴν
 ἐνθυμείσθε, καὶ αὐτῆ ἢ συχνὴ ἀνάμνησις,
 ἔστω καὶ τῶν ἐλαττωμάτων της...

Στέφανος. Ἀπὸ σᾶς ἐξαρτᾶται νὰ
 τὴν ἀπομονώσω πολὺ γρηγόρῳ. (ἡ Μαρία
 καταδύει τοὺς ὀφθαλμούς καὶ σιωπᾷ) Δὲν μ' ἐν-
 νοεῖτε; (μετὰ τινα σιγὴν) Κυρία Μαρία, θέ-
 λετε νὰ με βοηθήσετε νὰ τὴν ἀπομονώσω;
 (ἡ Μαρία σιωπᾷ σκεπτομένη) Λοιπὸν;

Μαρία. Ὅ! εἶθε εὐτυχὴς;

Στέφ. Ὁ εὐτυχέστερος τῶν θνητῶν. (ἡ
 Μαρία ἐγείρεται. Ὁ Στέφανος ἐγείρεται καὶ ἐκεῖνος
 καὶ τὴν πλησιάζει· ἀμφοτέροι σιωποῦν πρὸς στιγμήν.)

Μαρία. Ἡ μόνη εὐτυχία εἶνε τὸ νὰ
 κάμνῃ τις εὐτυχεὶς ἐκεῖνους τοὺς ὁποῖους
 ἀγαπᾷ· ἀφοῦ λοιπὸν θά εἶσθε εὐτυχὴς,
 ἰδοῦ! (τῷ τείνει τὴν χεῖρα της).

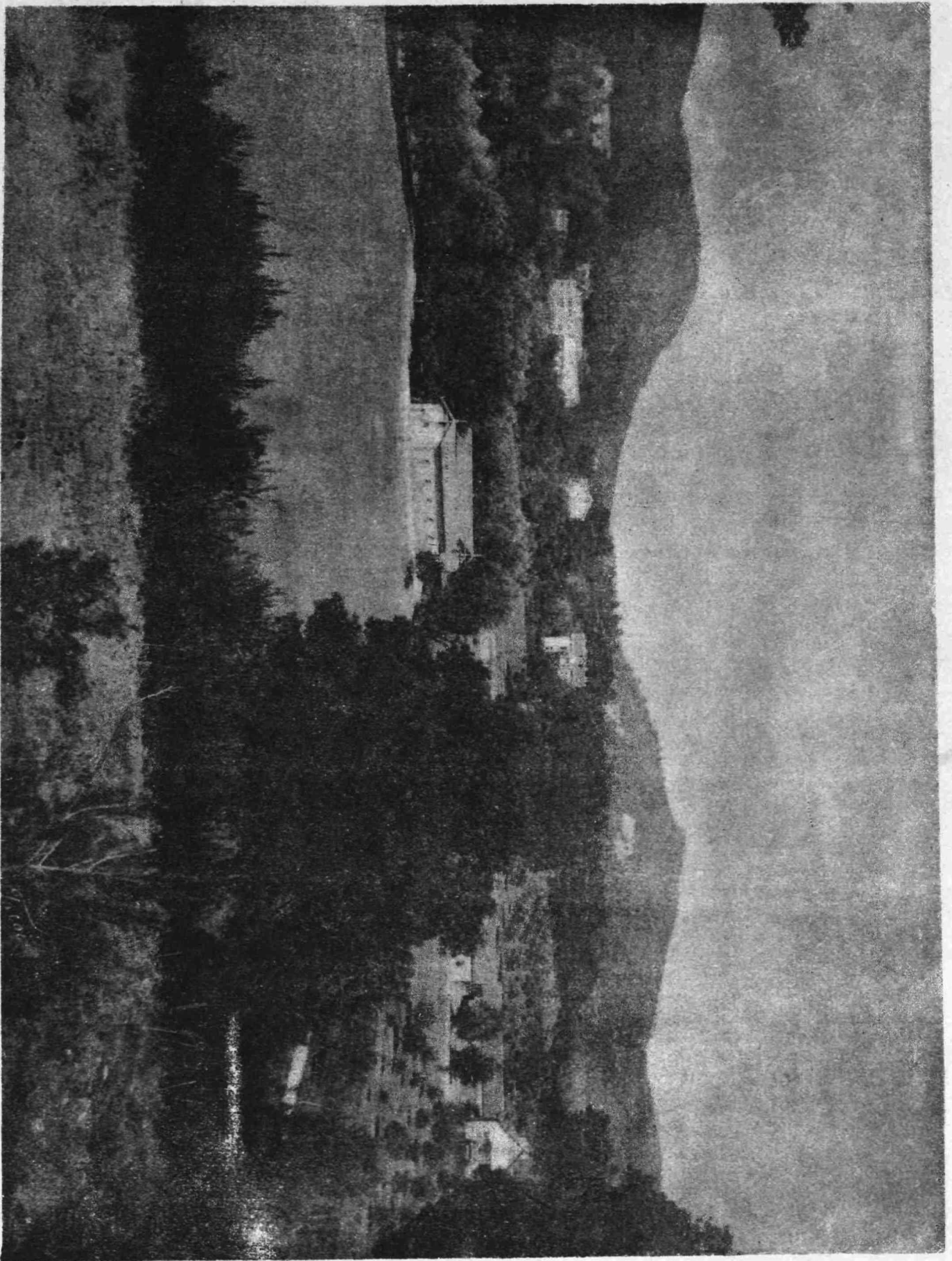
Στέφανος. (καταφιλῶν τὴν χεῖρα τῆς Μα-
 ρίας) Σᾶς εὐχαριστῶ.

ΔΕΚΕΛΕΙΑ : — Η ΕΞΟΧΙΚΗ ΠΑΡΤΑΝΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣΣ